

Šiuolaikiniai migracijos procesai

Giedrė BLAŽYTĖ

Migracijos procesų kaita ir imigracijos šeimos susijungimo pagrindu tendencijos Lietuvoje 2004–2013 m. laikotarpiu

Migracijos departamento duomenimis nuo 2005 m. iš Lietuvos išvyko daugiau nei 230 000 Lietuvos Respublikos piliečių¹. 2004–2013 m. laikotarpio statistinių duomenų analizė rodo, kad Lietuva išlieka migracijos kilmės šalimi. Tad emigracija yra vienas svarbiausių migracijos problematikos klausimų šalyje. Tačiau nuo emigracijos konteksto neatsiejama ir imigracijos problema, o pastaraisiais metais augantys į šalį atvykstančiųjų skaičiai liudija ir didėjantį migracijos proceso tyrimų aktualumą.

Šio straipsnio tikslas yra apžvelgti 2004–2013 m. migracijos procesų kaitą Lietuvoje, didesnę dėmesį skiriant trečiųjų šalių piliečių imigracijai šeimos susijungimo pagrindu. Išsamesnė trečiųjų šalių piliečių atvykimo į šalį konteksto analizė pasirinkta neatsitiktinai. Statistiniai duomenys rodo augančius imigrantų iš šių šalių skaičius. Be to, dažniausia trečiųjų šalių piliečių atvykimo į šalį aplinkybė yra šeimos susijungimas. Nepaisant to, kad savo populiarumu šis atvykimo tikslas neužleidžia pozicijų nuo pat 2004 m. (išskyrus 2008 m.), detalesnių tyrimų, analizuojančių, kas atvysta į šalį šeimos susijungimo pagrindu, įgyvendintų nėra.

Statistinių migracijos duomenų analizė yra svarbus metodas, siekiant suprasti emigracijos ir imigracijos procesų šalyje kontekstą, jo kaitą ir tendencijas. Tokia informacija tampa neatsiejama išsamesnių ir detalesnių migracijos problematikos tyrimų dalimi. Straipsnyje analizuojami Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau Migracijos departamentas) 2005–2012 m. migracijos metraščiai, naujausi tarptautinės gyventojų migracijos rodikliai, prieinami Statistikos departamento oficialios statistikos portale, bei detalesni 2011 m. ir 2012 m. imigrantų iš trečiųjų šalių duomenys (trečiųjų šalių piliečių pasiskirstymas pagal amžių, lytį, atvykimo pagrindą ir lytį, atvykimo pagrindą ir šalį, iš kurios atvyko, ir kt.), pateikti Migracijos departamento specialiu Etninių tyrimų instituto prašymu.

Straipsnis pradedamas trumpa emigracijos kaitos Lietuvoje 2004–2013 m. laikotarpiu apžvalga. Toliau analizuojamos bendros imigracijos tendencijos, ypač atkreipiant dėmesį į atvykstančių trečiųjų šalių piliečių duomenis. Paskutiniai straipsnio dalis skiriama detalesnei atvykimo į Lietuvą šeimos susijungimo pagrindu statistinių duomenų analizei. Pabaigoje pateikiamos išvagos,

apibendrinančios migracijos procesų kaitą ir imigracijos tendencijas šeimos susijungimo pagrindu Lietuvoje analizuojamu laikotarpiu.

Emigracijos kaita Lietuvoje 2004–2013 m.

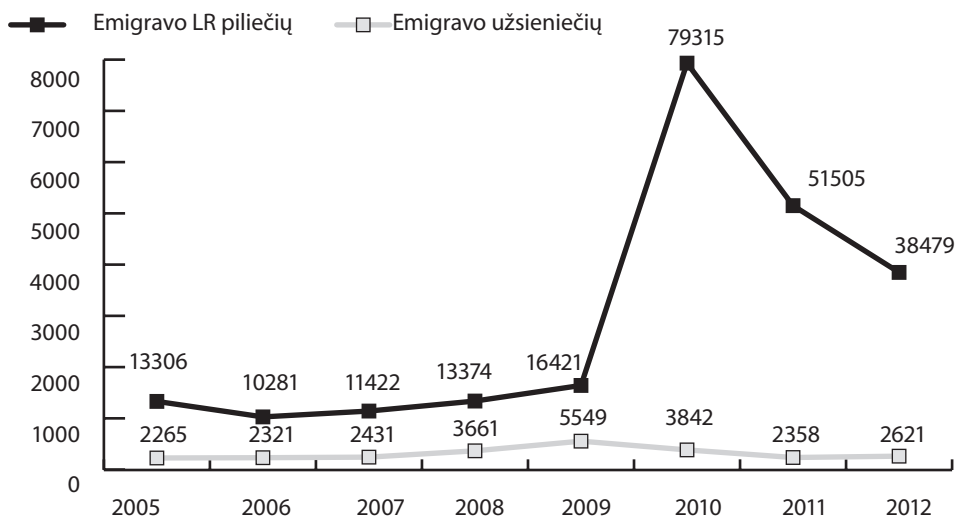
Nors per paskutinius metus pastebima mažėjanti Lietuvos Respublikos piliečių emigracija ir didėjantys imigracijos srautai, tačiau Lietuva išlieka šalimi, kuri pasižymi vienu didžiausiu neigiamu migracijos neto tūkstančiui gyventojų. Neigiama neto migracija reiškia, kad iš šalies išvykstančiųjų skaičius viršijo į šalį atvykstančiųjų asmenų skaičių. Naujausi agentūros „Eurostat“ duomenys skelbia, kad 2011 m. neto migracija tūkstančiui gyventojų Lietuvoje siekė beveik -13, aukštesniu rodikliu tarp Europos Sąjungos šalių narių pasižymėjo tik Epyro periferija Graikijoje². Tiesa, reikėtų paminėti, kad šis rodiklis nuo 2010 m. mažėja. Lietuvos statistikos departamento duomenimis 2012 m. neto migracija tūkstančiui gyventojų sumažėjo iki -7 (2010 m. neto migracija buvo -25,2)³.

2013 m. emigracijos srautai sumažėjo nežymiai – iš šalies išvyko 40 391 asmuo⁴ (2012 m. – 41 100)⁵. Dauguma išvykstančiųjų yra Lietuvos Respublikos piliečiai – 2012 m. jie sudarė 94 proc. visų iš Lietuvos emigravusių asmenų (2011 – 96 proc.)⁶ (žr. 1 pav.).

Didžiausias iš šalies išvykstančiųjų Lietuvos Respublikos piliečių skaičius buvo fiksuojamas 2010 metais. Šiuo laikotarpiu emigraciją deklaravo beveik penkis kartus daugiau asmenų nei 2009 m. (žr. 1 pav.). Tačiau kalbėti apie didžiulę emigracijos bangą šiais metais nebūtų visiškai teisinga. Manoma, kad tokiam pokyčiui įtakos turėjo 2010 m. Lietuvos Respublikos Sveikatos draudimo įstatymo 17 straipsnyje nustatyta prievolė nuolatiniam šalies gyventojams mokėti privalomojo sveikatos draudimo įmokas. Tad, norėdami išvengti prievolės mokėti privalomą sveikatos draudimą, išvykimą deklaravo ir jau anksčiau iš šalies emigravę, bet emigracijos nedeclaravę Lietuvos gyventojai.

Daugiausiai užsienio šalių piliečių iš šalies išvyko 2009 ir 2010 metais. Galima daryti prielaidą, kad laikotarpiu, kai Lietuva

1 pav. Lietuvos Respublikos piliečių ir užsienio šalių piliečių emigracijos kaita 2005–2013 m.

Šaltinis – Migracijos departamentas.

išgyveno pasaulinę ekonomikos ir finansų krizę, užsieniečiai rinkosi ekonomiškai stipresnes ir stabilesnes valstybes arba grįžo į savo kilmės šalis.

Analizuojant emigracijos procesų dinamiką Lietuvoje, svarbu paminėti, kad po 2011 m. visuotinio gyventojų ir būsto surašymo buvo perskaičiuotas 2005–2009 m. iš šalies išvykusių asmenų skaičius ir neto tarptautinė migracija. Lietuvos statistikos departamentas pažymi, kad šis perskaičiavimas atliktas remiantis 2011 m. visuotinio gyventojų ir būsto surašymo rezultatais, o taip pat 2006–2010 m. atliktų statistinių tyrimų, kuriais buvo įvertinti 2005–2009 m. nedeklaruotos emigracijos srautai, duomenimis⁷. Dabar pateikiami duomenys rodo daug didesnius emigracijos srautus, nei buvo manyta iki tol. Anksčiau buvo skelbiama, kad 2005–2009 m. laikotarpiu iš šalies išvykdavo vidutiniškai apie 16 tūkst. asmenų per metus⁸.

Nuo pat analizuojamo laikotarpio pradžios daugiausia asmenų emigravo į Didžiąją Britaniją ir Airiją. Naujausiais Migracijos departamento duomenimis 2012 m. 48 proc. asmenų išvyko į Didžiąją Britaniją (2011 m. – 45 proc.), Airiją tikslu šalimi pasirinko 9 proc. emigrantų (2011 m. – 10 proc.)⁹. 2005–2008 m. trečia pagal populiarumą valstybe tarp emigrantų buvo JAV, 2009 m. savo poziciją užleidusi Baltarusijai.

2009 ir 2010 m. laikotarpiu išaugo emigruojančių skaičius į Ispaniją, tuo metu kaip tik išgyvenusią didžiulį ekonominį pakilimą. Vokietija taip pat išlieka populiariausių emigracijos iš Lietuvos tikslo šalių penketuke. O nuo 2011 m. gegužės mėn., Vokietijai atvėrus darbo rinką Lietuvos Respublikos piliečiams, šiems neliko ir jokių apribojimų čia įsidarbinti. Tiesa, prognozuoto emigrantų antplūdžio į šios šalies darbo rinką nefiksuoja, o pagrindine to priežastimi laikoma vokiečių kalbos nemokėjimas. 2012 m. į Vokietiją išvyko 8 proc. asmenų nuo bendro emigrantų skaičiaus (2011 m. – 7 proc.).

Nuo 2010 m. tarp populiariausių emigracijos tikslo šalių minima ir Norvegija. 2012 m. į šią šalį išvyko 8 proc. emigrantų (2011 m. – 7 proc.)¹⁰. Manoma, kad į Norvegiją reemigruoja ir Lietuvos Respublikos piliečiai, anksčiau išvykę ir savo gyvenimus kūrę Didžiojoje Britanijoje, Airijoje ar kitose šiuo metu ekonominius sunkumus išgyvenančiose šalyse. 2012 m. Didžiojoje Britanijoje nedarbo lygis buvo didžiausias nuo 1996 m., be to, nuo 2014 m. sausio mėn. darbo rinka atsivėrė Bulgarijos ir Rumunijos šalių piliečiams. Tad lietuviai renkasi šiuo metu geresnes socialines garantijas bei didesnes įsidarbinimo galimybes galinčią pasiūlyti vakarų Skandinavijos valstybę.

Moteryų ir vyrų, deklaravusių išvykimą analizuojamu laikotarpiu, skaičius išlieka beveik vienodas. 2004–2013 m. moterys sudarė 49,8 proc., o vyrai – 50,1 proc. bendro emigrantų skaičiaus. Naujausiais statistiniais duomenimis 2012 m. iš šalies išvykusių moterų skaičius buvo nežymiai didesnis nei vyrų: išvykstančios moterys sudarė 50,4 proc. (2011 m. – 50 proc.), o deklaravę išvykimą vyrai – 49,6 proc. (2011 m. – 49,9 proc.) iš bendro 2012 m. emigravusių skaičiaus¹¹.

2004–2013 m. laikotarpiu iš šalies dažniausiai deklaravo 20–29 metų jaunimas. 2011 m. šios amžiaus grupės asmenys sudarė 42,8 proc., o 2012 m. – 40,6 proc. iš visų emigravusiųjų¹². Tarp išvykstančių 2011 ir 2012 m. daugiausiai buvo 20–24 metų amžiaus moterys ir 25–29 metų amžiaus vyrai.

Apžvelgus bendrus emigracijos konteksto duomenis Lietuvoje, reikėtų pastebėti, kad 2008–2010 m. laikotarpiu augę emigracijos mastai pastaruosius metus mažėja. Tiesa, bendras tendencijas nusveria didžiąją šalies emigrantų dalį sudarantys Lietuvos Respublikos piliečiai, kurių deklaruotas išvykimo skaičius mažėja nuo 2010 metų. Tuo tarpu naujaisi 2012 m. statistiniai duomenys rodo nežymiai padidėjusį emigravusių užsienio piliečių skaičių. Populiariausiomis tikslo

šalimis išlieka Didžioji Britanija ir Airija, o paskutinius trejus metus vis daugiau emigrantų deklaruoja išvykimą į Norvegiją, kuri, manoma, tampa ir reemigruojančių Lietuvos Respublikos piliečių tikslo šalimi. Analizuojamo laikotarpio statistiniai duomenys rodo, kad iš šalies išvyksta beveik vienodas moterų ir vyrų skaičius, kurių amžius dažniausiai svyruoja tarp 20 ir 29 metų.

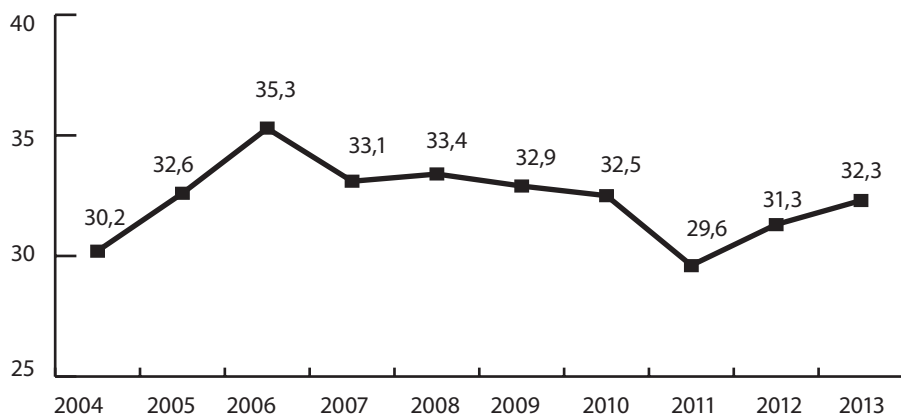
Imigracijos tendencijos Lietuvoje

2013 m. pradžioje Lietuvoje gyveno 32 300 užsieniečių, kurie sudarė 1,08 proc. bendro šalies gyventojų skaičiaus (2012 m. – 31 300, kurie sudarė 1,04 proc.). Daugiausia užsieniečių gyveno Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos apskrityse. Žvelgiant į šalyje gyvenančių užsieniečių skaičiaus dinamiką, galima būtų akcentuoti tris svarbesnius laikotarpius (žr. 2 pav.). 2004 m., Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, užsieniečių skaičius augo iki 2006 metų. 2006–2010 m. laikotarpiu šis pradėjo mažėti, o 2011 m. buvo fiksuojamas mažiausias užsieniečių Lietuvoje skaičius nuo pat 2004 metų. Tai gali būti susiję su 2009 ir 2010 m. išaugusia užsienio šalių piliečių emigracija bei tuo laikotarpiu šalyje vyravusios ekonominės krizės padariniais. Nuo 2011 m. vėl pastebimas

didėjantis užsieniečių Lietuvoje skaičius, kurį galima sieti su prasidėjusiu šalies ekonomikos atsigavimu. Kaip bus aptariama vėliau, ekonominę šalies atsigavimą liudija ir pastaruosius dvejus metus vėl augantys imigrantų, ketinančių dirbti ar užsiimti teisėta veikla Lietuvoje, mastai.

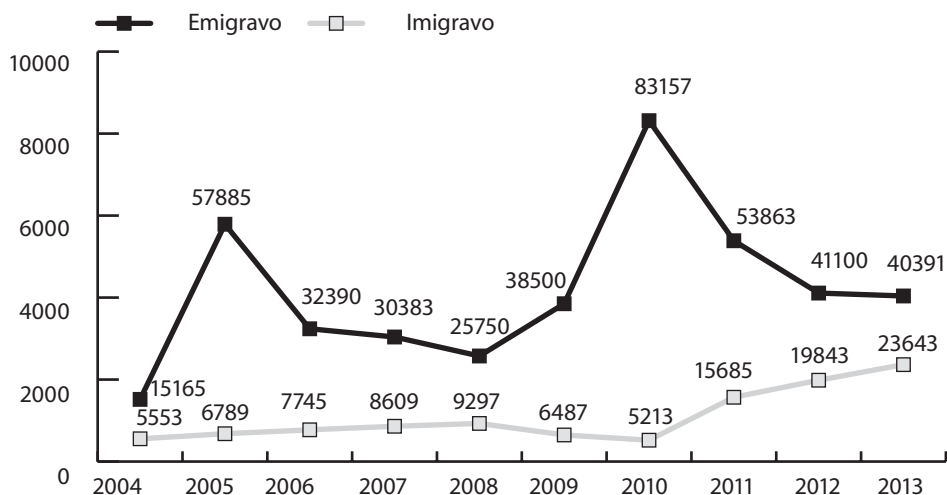
Imigruojančių į šalį skaičius, palyginus su iš šalies išvykstančių asmenų skaičiumi, yra nedidelis (žr. 3 pav.). Lietuva išlieka migracijos kilmės, o ne tikslo šalimi. Iki 2008 m. atvykstančiųjų skaičius, nors ir nežymiai, tačiau augo. 2008–2010 m. laikotarpiu, galimai dėl ekonominės situacijos šalyje, atvykstančiųjų į šalį sumažėjo. Tuo tarpu nuo 2010 m. vėl pradėta fiksuoti augančius į Lietuvą imigruojančių asmenų skaičius. Lyginant statistinius imigracijos ir emigracijos duomenis, pastebima visiškai priešinga situacija – 2010 m. laikotarpiu fiksuojama pradėjusi augti imigracija ir pradėję mažėti emigracijos srautai. 2013 m. į šalį imigravo keturis kartus daugiau asmenų nei 2010 metais. Migracijos departamento duomenimis, šiuo laikotarpiu į šalį atvyko 5123 asmenys, o 2013 metais – 23 643 asmenys¹³ (žr. 3 pav.). 2012 m. tūkstančiui gyventojų tenkantis imigrantų skaičius išaugo iki 6,6 (2011 m. – 5,2 imigrantų tūkstančiui gyventojų, 2010 m. – 1,7)¹⁴.

2 pav. Užsieniečiai Lietuvoje 2004–2013 m. (tūkst.)

Šaltinis – Migracijos departamentas.

3 pav. Emigracijos ir imigracijos kaita 2004–2013 m.

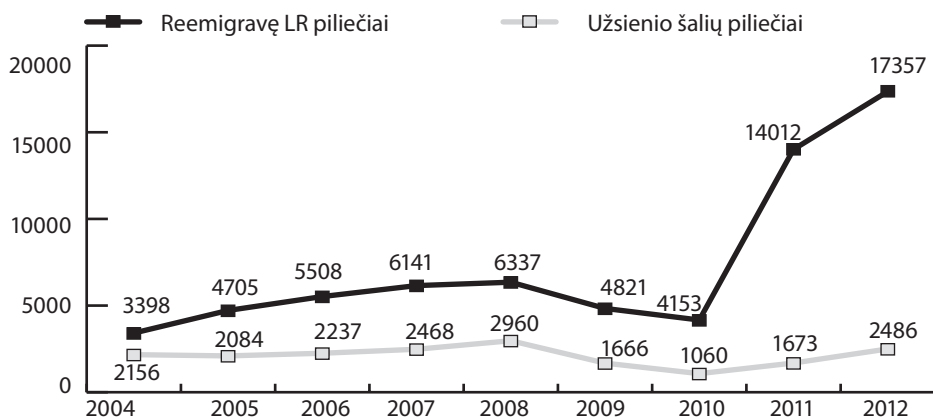

Šaltinis – Migracijos departamentas.

Statistiniai duomenys rodo, kad augantis imigrantų srautas šalyje smarkiai susijęs su į gimtinę grįžtančiais Lietuvos Respublikos piliečiais. Nuo 2010 m. fiksuojami didėjantys grįžtamosios migracijos mastai (žr. 4 pav.) 2012 m. reemigravę Lietuvos Respublikos piliečiai sudarė 80,7 proc. visų į šalį imigravusių asmenų (2011 m. – 89,3 proc., 2010 m. – 79,7 proc.)⁵. Tačiau Lietuvos gyventojų sugrįžimas į tėvynę kelia nemažai klausimų. Visų pirma, ar iš tiesų jų atvykimą į šalį galime vadinti grįžtamąja imigracija, nes nėra aišku, kiek iš tikrųjų į šalį grįžusių Lietuvos

Respublikos piliečių čia ir pasilieka ir kokia dalis reemigruoja į kitas užsienio valstybes. Kaip minima pirmoje straipsnio dalyje, pastaruoju metu pastebima tendencija ekonominius sunkumus išgyvenančias Didžiąją Britaniją ir Airiją iškeisti į geresnes sąlygas siūlančią Norvegiją. 2011 ir 2012 m. laikotarpiu daugiausia Lietuvos Respublikos piliečių grįžo būtent iš Didžiosios Britanijos ir Airijos. Tačiau šiuo metu statistinių duomenų, kurie atsakytų į keliamus klausimus ir parodytų gyvenamąją vietą keičiančius ir reemigruojančius emigrantus, nėra.

4 pav. Grįžę (reemigravę) Lietuvos Respublikos piliečiai ir imigravę užsieniečiai 2004–2012 m.

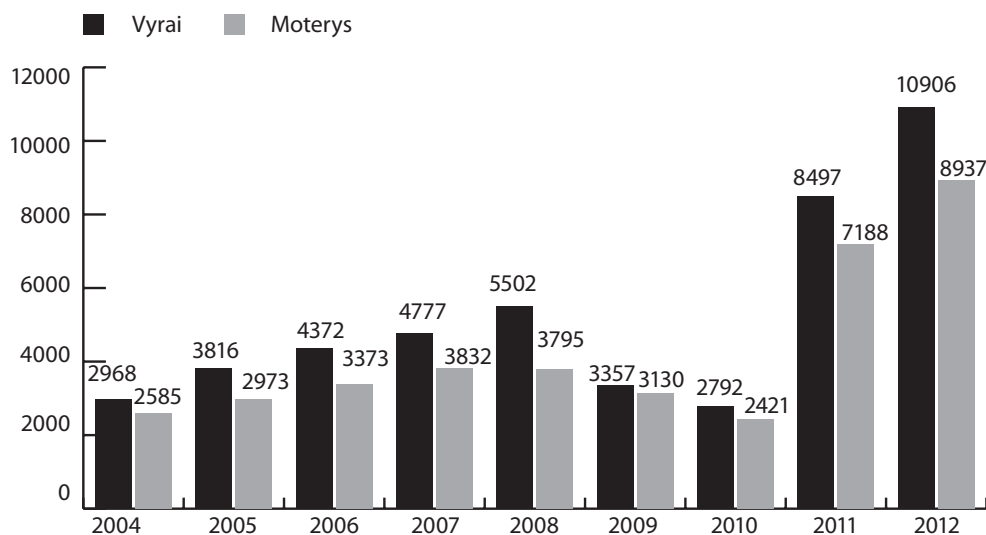

Šaltinis – Migracijos departamentas.

Bendros imigracijos tendencijos pagal į Lietuvą atvykstančiųjų lytį rodo, kad į šalį atvyksta beveik vienodas moterų ir vyrų skaičius (žr. 5 pav.). Nuo pat analizuojamo laikotarpio pradžios, 2004 m., atvykstančiųjų vyrų skaičius buvo nežymiai didesnis už moterų imigrančių skaičių. Tačiau moterų ir vyrų pasiskirstymas diferencijuojasi, kai žvelgiame į jų atvykimo į šalį pagrindus. 2012 m. į Lietuvą

atvyko 10 906 vyrai (55 proc. nuo bendro imigrantų skaičiaus (2011 m. – 54 proc.)) ir 8937 moterys (45 proc. nuo bendro imigrantų skaičiaus (2011 m. – 46 proc.)). Daugiausia imigruojančių asmenų yra 20–29 metų amžiaus grupėje (2012 m. – 44,4 proc. visų atvykusių, 2011 m. – 46,5 proc.)¹⁶. Pagal amžiaus ir lyties pasiskirstymą tiek tarp moterų, tiek tarp vyrų didžiausias atvykstančių skaičius yra 25–29 metų amžiaus grupėje¹⁷.

5 pav. Imigrantų pasiskirstymas pagal lytį 2004–2012 m.

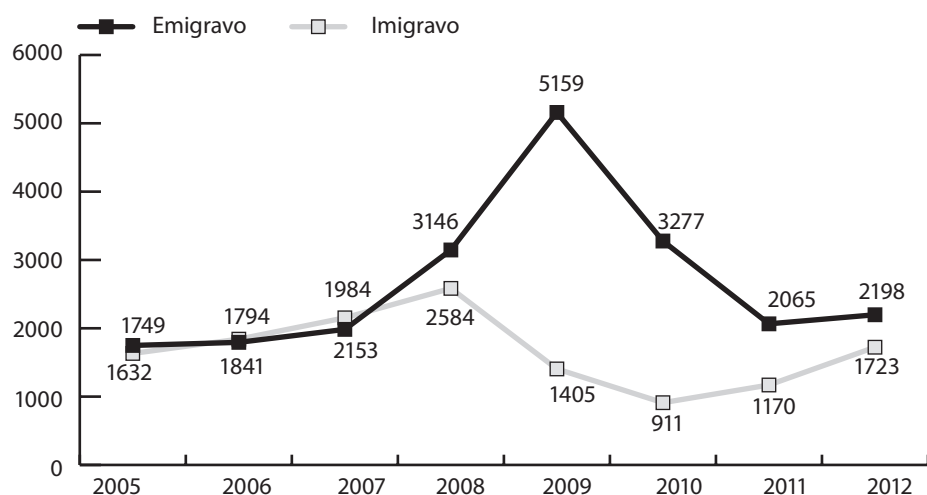
Šaltinis – Statistikos departamentas.

Didžioji dalis visų į šalį atvykusių užsieniečių – Europos Sąjungai ir Europos laisvosios prekybos asociacijai nepriklausančių šalių (trečiųjų šalių) piliečiai. 2012 m. jie sudarė 69,3 proc. visų į Lietuvą imigravusių užsieniečių (2011 m. – 70 proc., 2010 m. – 86 proc.)¹⁸. Didelis trečiųjų šalių piliečių pasiskirstymas tarp į Lietuvą atvykstančių užsieniečių yra viena priežasčių, kodėl detalesnė imigracijos Lietuvoje konteksto analizė atliekama pasirenkant

Europos Sąjungai ir Europos laisvosios prekybos asociacijai nepriklausančių šalių piliečių duomenis.

Daugiau atvykstančiųjų iš trečiųjų šalių nei išvykstančiųjų buvo tik analizuojamo laikotarpio pradžioje, 2005–2007 metais. 2007–2009 m. laikotarpiu trečiųjų šalių piliečių emigracija ypač augo, o 2009–2011 m. buvo fiksuojami mažėjančios emigracijos rodikliai. Tačiau 2012 m., nors ir neženkliai, bet skaičiai vėl pradėjo didėti. Didžiausias imigrantų srautas buvo 2008 m., kai ypač išaugo ekonominių migrantų skaičiai. Tačiau dėl šalies ekonominės situacijos 2008–2010 m.

6 pav. Trečiųjų šalių piliečių emigracijos ir imigracijos kaita 2005–2012 m.

Šaltinis – Migracijos departamentas.

laikotarpiu imigrantų iš trečiųjų šalių mastai mažėjo, o nuo 2011 m. vėl pastebimos imigracijos augimo tendencijos (žr. 6 pav.).

Imigrantų pasiskirstymo pagal pilietybę duomenys rodo, kad daugiausia tarp atvykusių yra Rusijos (2012 m. – 526, 2011 m. – 373), Baltarusijos (2012 m. – 363, 2011 m. – 254) ir Ukrainos (2012 m. – 377, 2011 m. – 181) piliečių¹⁹. Kodėl būtent šių šalių piliečiai renkasi Lietuvą migracijos tikslo šalimi galima aiškinti atsižvelgiant ne tik į geografinę padėtį, bet ir į istorinį imigracijos kontekstą, tai yra „dėl po Sovietų Sąjungos žlugimo išlikusių socialinių, ekonominių ir kitokio pobūdžio ryšių su Lietuvos valstybe ir visuomene“²⁰.

Statistiniai duomenys rodo, kad, kitaip nei įprasta manyti, Lietuva nėra tik tranzito šalis imigrantams, norintiems patekti į Vakarų Europos valstybes. Didžioji dalis atvykusiųjų yra ilgalaikiai šalies gyventojai. 2013 m. pradžioje 18 925 užsieniečiai turėjo Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojų leidimus gyventi Europos Bendrijoje (2012 m. – 19 142), tuo tarpu 10 851 užsienietis turėjo laikiną leidimą gyventi šalyje (2012 m. – 9 130).

Dažniausiai 2011 ir 2012 m. laikotarpiu laikini leidimai gyventi šalyje ir Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojų leidimai buvo išduodami kitų Europos Sąjungai ir Europos laisvosios prekybos asociacijai nepriklausančių Europos valstybių piliečiams (daugiausiai Rusijos, Baltarusijos ir Ukrainos). Šių šalių piliečiai tiek 2012 m., tiek 2011 m. pradžioje sudarė 72 proc. visų ilgalaikius Lietuvos Respublikos gyventojų leidimus turinčių užsieniečių. Antra pagal dydį imigrantų grupė, 2012 metų pradžioje turėjusi ilgalaikius leidimus gyventi šalyje, buvo pilietybės neturintys asmenys. Šie sudarė 22 proc. nuo bendro ilgalaikius leidimus turinčių asmenų skaičiaus (2011 m. – 22,6 proc.). Azijos valstybių piliečiai sudarė 4,27 proc. (2011 m. – 3,98 proc.), Šiaurės Amerikos – 0,98 proc. (2011 m. – 1,02 proc.), o Afrikos – 0,72 proc. (2011 m. – 0,14 proc.) nuo bendro užsieniečių, gyvenančių šalyje su ilgalaikio Lietuvos Respublikos gyventojų leidimu, skaičiaus²¹.

Laikini leidimai gyventi šalyje, 2012 m. išduoti Rusijos, Baltarusijos ir Ukrainos piliečiams, sudarė 83 proc. visų trečiųjų šalių piliečiams išduotų laikinų leidimų

(2011 m. – 81 proc.)²². 11,5 proc. laikinų leidimų buvo išduota imigrantams, atvykusiems iš Azijos valstybių (2011 m. – 12,5 proc.). Laikinus leidimus turintys Šiaurės Amerikos valstybių piliečiai sudarė 3 proc. (taip pat ir 2011 m.), o Afrikos valstybių – 1,6 proc. (2011 m. – 1,43 proc.) visų laikinų leidimus turinčių trečiųjų šalių piliečių²³.

Laikini leidimai gyventi šalyje yra išduodami ir (arba) keičiami pagal atvykimo į šalį aplinkybes. Užsieniečių laikino leidimo gyventi Lietuvoje išdavimo ir keitimo nuostatos yra numatytos Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 40 straipsnyje. Pagal įstatymą yra numatyta 13 atvejų, kuriais remiantis asmenims, atvykusiems į Lietuvos Respubliką, yra išduodamas ar keičiamas laikinas leidimas gyventi Lietuvoje²⁴. Dažniausiai leidimai išduodami šeimos susijungimo atveju (40 str. 1 d. 3 p.), asmenims, ketinantiems dirbti Lietuvos Respublikoje (40 str. 1 d. 4 p.), asmenims, ketinantiems užsiimti teisėta veikla Lietuvos Respublikoje (40 str. 1 d. 5 p.) bei asmenims, ketinantiems įgyti išsilavinimą, mokytis švietimo įstaigoje, stažuotis, kelti kvalifikaciją, dalyvauti profesiniuose mokymuose (40 str. 1 d. 6 p.).

Šeimos susijungimas yra dažniausia trečiųjų šalių piliečių atvykimo į Lietuvą aplinkybė nuo 2005 m., išskyrus 2008 m., kai daugiausia laikinų leidimų gyventi Lietuvoje buvo išduota ir (arba) pakeista asmenims, ketinantiems dirbti šalyje (žr. 1 lentelę). Šeimos susijungimo pagrindu 2012 m. atvykusių asmenų skaičius sudarė 39 proc. nuo bendro imigrantų skaičiaus (2011 m. – 46 proc.). Lyginant pastarųjų dvejų (2011 ir 2012) metų duomenis, pastebima, kad 2012 m. nežymiai padidėjo asmenų, ketinančių dirbti ir užsiimti teisėta veikla Lietuvos Respublikoje, skaičius. 2012 m. ketinantiems dirbti buvo išduota ir (arba) pakeista 25 proc. visų laikinų leidimų gyventi Lietuvoje (2011 m. – 21 proc.), tuo tarpu ketinantiems užsiimti teisėta veikla 2012 m. buvo išduota ir (arba) pakeista 23 proc. visų laikinų leidimų gyventi šalyje (2011 m. – 18 proc.). Ketinančių mokytis ar kelti savo kvalifikaciją Lietuvoje pastaruosius metus mažėjo – 2012 m. laikini leidimai šiuo pagrindu sudarė 11 proc. nuo bendro išduotų ir (arba) pakeistų laikinų leidimų skaičiaus (2011 m. – 13 proc.)²⁵.

Migracijos departamento duomenimis laikini leidimai gyventi Lietuvoje 2012 m.

1 lentelė. 2005–2012 m. išduotų ir (arba) pakeistų laikinų leidimų gyventi Lietuvos Respublikoje skaičius pagal išdavimo pagrindą

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Išsaugojo teisę į LR pilietybę	1	12	13	43	39	28	38	40
Lietuvių kilmės asmuo	1	6	20	42	25	31	47	56
Šeimos susijungimo pagrindu	2824	2917	3800	4478	4485	4645	4798	4876
Ketina dirbti LR	697	1723	2780	5124	3943	1807	2191	3142
Ketina užsiimti teisėta veikla LR	1281	548	663	845	1193	1348	1861	2816
Ketina įgyti išsilavinimą ir (arba) kelti kvalifikaciją	698	853	999	1450	1462	1603	1316	1331
Kiti pagrindai	57	1037	616	419	621	195	170	185
VISO	5559	7096	891	2 401	1 768	657	10 421	2 446

Šaltinis – Migracijos departamentas.

buvo daugiausia išduodami 30–34 metų, o 2011 m. 40–44 metų amžiaus vyrams. 2011 ir 2012 m. daugiausia laikinus leidimus gyventi šalyje gavusių moterų migrančių amžiaus grupė nekito, paprastai tai 25–29 metų amžiaus moterys²⁶.

Vyrams laikini leidimai gyventi Lietuvoje dažniausia išduodami darbo ir šeimos susijungimo pagrindu. 2012 m. 38 proc. vyrų atvyko ketindami dirbti šalyje (2011 m. – 33 proc.), o 26 proc. gavo laikinus leidimus gyventi šeimos susijungimo pagrindu (2011 m. – 34 proc.). Tuo tarpu moterys dažniausia į Lietuvą atvyksta šeimos susijungimo pagrindu, ketina mokytis ar kelti kvalifikaciją, taip pat užsiimti teisėta veikla. 2012 m. laikinus leidimus šeimos susijungimo pagrindu gavo 60 proc. (2011 m. – 64 proc.) moterų, užsiimti teisėta veikla ketino 18 proc. (2011 m. – 13 proc.), o mokytis – 15 proc. (2011 m. – 17 proc.) imigrančių²⁷.

Apžvelgus imigracijos tendencijas Lietuvoje, galima būtų apibendrinti, kad nuo 2010 m. vėl pastebimi augantys imigracijos mastai. Tiesa, šie yra tiesiogiai susiję su į šalį reemigruojančiais Lietuvos Respublikos piliečiais, nors jų grįžimas į tėvynę kelia papildomų klausimų, tokių kaip, kiek iš tiesų grįžusių asmenų lieka šalyje, kokia dalis renkasi kitas Europos Sąjungos valstybes? Tarp atvykstančiųjų, kurių amžius dažniausiai svyruoja tarp 20 ir 29 metų, nežymiai daugiau vyrų nei moterų, tačiau diferenciacija pagal lytį labiau pastebima, kai analizuojami duomenys pagal atvykimo pagrindus. Dažniausios imigracijos priežastys tarp vyrų – ketinimas dirbti ir šeimos susijungimas, tarp moterų – šeimos susijungimas bei ketinimai užsiimti teisėta veikla ar studijuoti. Didžioji dalis atvykstančių užsieniečių yra trečiųjų šalių piliečiai. Tiesa, nors pastaraisiais metais jų skaičius vėl auga, tačiau emigravusių šių šalių piliečių mastai išlieka didesni. Dauguma jų atvyksta iš Europos Sąjungai ir Europos laisvosios prekybos asociacijai

nepriklausančių Europos valstybių – Rusijos, Baltarusijos ir Ukrainos, kurių piliečiams 2011 ir 2012 m. laikotarpiu taip pat išduota ir daugiausia laikinų bei ilgalaikių leidimų gyventi Lietuvoje.

Imigracija šeimos susijungimo pagrindu

Statistiniai duomenys rodo, kad šeimos susijungimo pagrindas yra vienas pagrindinių migracijos kelių, kuriuo į Lietuvą atvyksta trečiųjų šalių piliečiai. Šis reiškinys kompleksinis – Europos Sąjungos ir nacionaliniai teisės aktai išskiria, o įgyvendinti socialiniai tyrimai liudija įvairius galimus šeimos susijungimo atvejus (šeimos narių prisijungimas prie tikslo šalyje anksčiau įsikūrusio ir legaliai gyvenančio migranto, tarptautinės santuokos, kt.).

Šeimos migracija yra laikoma svarbiu žingsniu sėkmingos migrantų integracijos tikslo šalyje link. Kaip įvardinama Europos Tarybos direktyvoje dėl šeimos teisės į šeimos susijungimą: „šeimos susijungimas yra būtinas, kad būtų galimas šeimos gyvenimas. Jis padeda kurti sociokultūrinį stabilumą, palengvinantį trečiųjų šalių piliečių integraciją valstybėje narėje, o tai padeda siekti ekonominės ir socialinės sanglaudos, vieno iš pagrindinių sutartyje nurodytų Bendrijos tikslų.“²⁸ Tarptautiniai socialiniai tyrimai taip pat patvirtina, kad šeimos susijungimas gali pagerinti sociokultūrinį šeimos narių stabilumą bei socialinį šeimos gyvenimą priimančioje visuomenėje²⁹.

Atvykimą šeimos susijungimo pagrindu Lietuvoje reglamentuoja įstatymas „Dėl užsieniečių teisinės padėties“. Pagal šio įstatymo 2 straipsnio 27 punktą šeimos susijungimas – tai „Lietuvos Respublikoje teisėtai gyvenančio užsieniečio, kuris nėra Europos Sąjungos pilietis, šeimos narių atvykimas ir gyvenimas Lietuvos Respublikoje, kad būtų išsaugota šeima, nepaisant to, ar šeimos santykiai atsirado prieš atvykstant užsieniečiui, ar jam atvykus“³⁰.

Minėto įstatymo 43 straipsnio pirmos dalies, kurioje yra numatyti visi galimi šeimos susijungimo atvejai, 5 punkte yra patikslinta, kad laikinas leidimas išduodamas ne tik trečiųjų šalių piliečių, turinčių leidimą gyventi Lietuvos Respublikoje, artimiesiems, bet ir Lietuvos Respublikos piliečių sutuoktiniams ar partneriams, su kuriais sudaryta registruota partnerystė iš trečiųjų šalių.

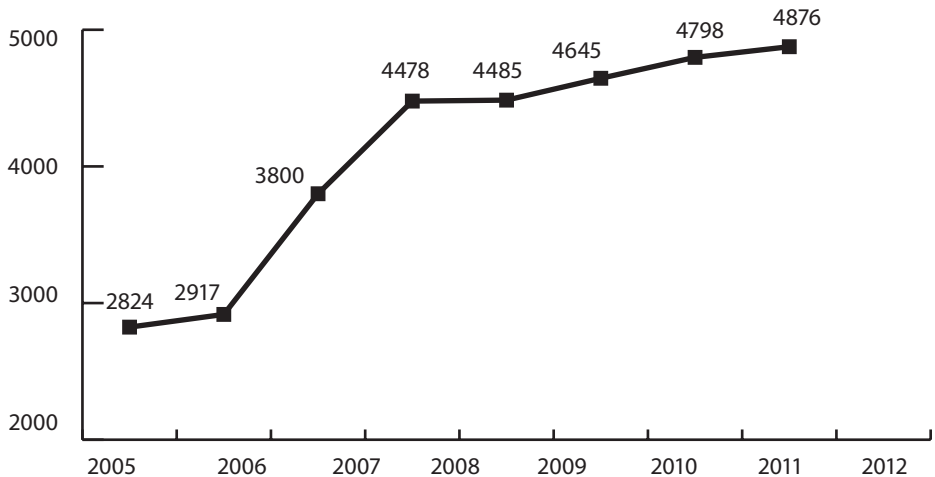
Be ir (arba) su santuoka ar registruota partneryste susijusių aplinkybių įstatyme taip pat numatyti tokie šeimos susijungimo atvejai, kai užsieniečiui išduodamas leidimas, nes Lietuvos Respublikoje gyvena užsieniečio tėvai arba vienas iš jų, kurie yra LR piliečiai; nepilnamečio užsieniečio tėvai ar vienas iš jų arba vieno iš jų, globojančio nepilnametį užsienietį, sutuoktinis, kuris yra LR pilietis arba turi leidimą gyventi; užsieniečio vaikas, kuris yra LR pilietis; užsieniečio vaikas, kuriam suteiktas pabėgėlio statusas ir išduotas leidimas nuolat gyventi; jis yra užsieniečio, turinčio leidimą gyventi, pirmos eilės tiesiosios aukštutinės linijos giminaitis; užsieniečio tėvai, kurie yra nedarbingi dėl senatvės pensijos amžiaus arba neįgalumo ir turi leidimą

nuolat gyventi; atsiranda itin sunkių aplinkybių, susijusių su santuokos ar registruotos partnerystės nutraukimu arba šeimos nario mirtimi, reglamentuojamų teisės aktuose³¹.

Žvelgiant į išduodamų laikinų leidimų gyventi Lietuvoje dinamiką, šeimos susijungimo pagrindas nuo pat 2004 m. (išskyrus 2008 m.) išlieka pagrindine trečiųjų šalių piliečių atvykimo į šalį priežastimi (žr. 7 pav.). Tiesa, nors kasmet išduodamų leidimų šeimos susijungimo pagrindu skaičius auga, tačiau procentiškai, lyginant su kitais atvykimo pagrindais, nuo 2009 m. jis nežymiai mažėja. 2012 m. laikinų leidimų gyventi šeimos susijungimo pagrindu buvo išduota 39 proc. nuo bendro laikinų leidimų skaičiaus, tai yra 7 proc. mažiau nei 2011 metais³².

Išduodamų ir (arba) keičiamų laikinų leidimų gyventi šeimos susijungimo pagrindu dinamika tiriamu laikotarpiu rodo, kad šios atvykimo į šalį aplinkybės neveikia ekonominė situacija šalyje. Kitaip nei buvo matyti analizuojant emigracijos ir imigracijos tendencijas 2009–2010 m. laikotarpiu, kai buvo fiksuojama padidėjusi emigracija ir mažėjantys imigracijos rodikliai, atvykusių šeimyninėmis

7 pav. Išduota ir (arba) pakeista laikinų leidimų gyventi šeimos susijungimo pagrindu 2004–2012 m.

Šaltinis – Migracijos departamentas.

aplinkybėmis skaičius nežymiai augo. Priešingai nei imigrantams, ketinantiems dirbti šalyje ar užsiimti teisėta veikla, atvykstantiems šeimos susijungimo pagrindu, ekonominė šalies situacija nėra tokia svarbi. Imigracijos šiuo pagrindu kontekste svarbus aspektas yra socialiniai tinklai, kurie pasitelkiami priimant sprendimą migruoti, o dar svarbesniais tampa jau atvykus į tikslo šalį.

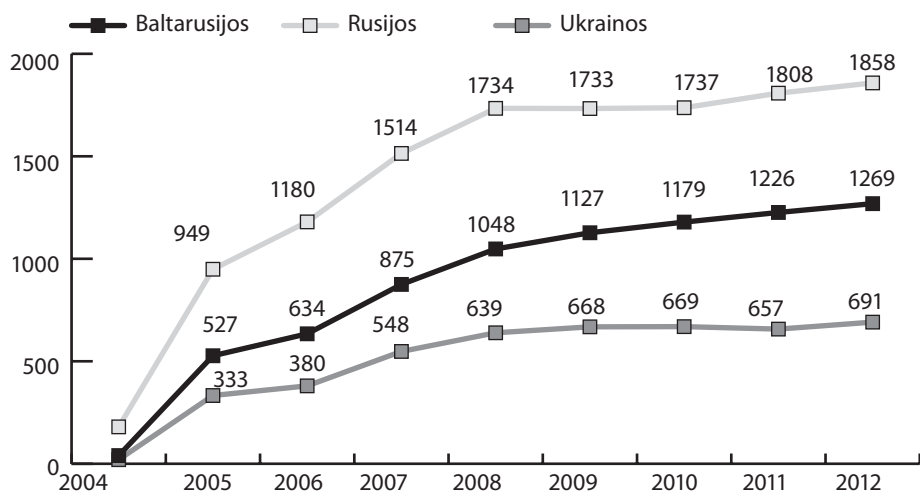
Šeimos susijungimo atvejai, kai laikinas leidimas išduodamas užsieniečiui, kurio „sutuoktinis arba asmuo, su kuriuo sudaryta registruotos partnerystės sutartis ir kuris yra Lietuvos Respublikos pilietis arba užsienietis, turintis leidimą gyventi“³³, pasitaiko dažniausia. 2005–2012 m. sprendimai išduoti ir (arba) pakeisti laikinu leidimu tokiomis aplinkybėmis atvykusiems užsieniečiams vidutiniškai sudarė 60 proc. nuo bendro šeimos susijungimo pagrindu išduotų laikinų leidimų gyventi Lietuvos Respublikoje skaičiaus (2012 m. – 56 proc., 2011 m. – 59 proc.)³⁴.

Pagal įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ nuostatas, kai trečiosios šalies pilietis atvyksta pas sutuoktinį ar asmenį, su kuriuo sudaryta registruotos partnerystės

sutartis, Vidaus Reikalų Ministro nustatyta tvarka „nustatyta ar sudaryta santuoka arba registruota partnerystė nėra fiktyvi“ (43 str. 4 d.). Jei yra rimtas pagrindas manyti, kad sudaryta santuoka yra fiktyvi, leidimas gyventi užsieniečiui nėra išduodamas ar pakeičiamas. Per 2005–2012 m. laikotarpį kasmet buvo priimta vidutiniškai 12 neigiamų sprendimų išduoti ir (arba) pakeisti laikinus leidimus gyventi šeimos susijungimo pagrindu atvykusiems migrantams. Palyginus su 2011 m. laikotarpiu, 2012 m. neigiamų sprendimų sumažėjo beveik penkis kartus (2011 m. – 19 neigiamų sprendimų, 2012 m. – 4 neigiami sprendimai)³⁵.

Svarbu paminėti, kad šeimos susijungimo aplinkybėmis atvykę asmenys daug dažniau pateikia prašymus pakeisti laikinus leidimus gyventi nei asmenys, gavę laikinus leidimus kitais pagrindais, pavyzdžiui, ketinantys dirbti ar užsiimti teisėta veikla. Iš 2012 m. šeimos susijungimo pagrindu Lietuvoje gyvenančių trečiųjų piliečių pateiktų prašymų net 87 proc. buvo nuspręsta pakeisti laikinus leidimus (2011 m. – 82 proc.). Teigiami sprendimai pratęsti laikinus leidimus gyventi buvo

8 pav. Išduotų ir (arba) pakeistų leidimų laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje šeimos susijungimo pagrindu skaičius Baltarusijos, Rusijos ir Ukrainos piliečiams 2004–2012 m.

Šaltinis – Migracijos departamentas.

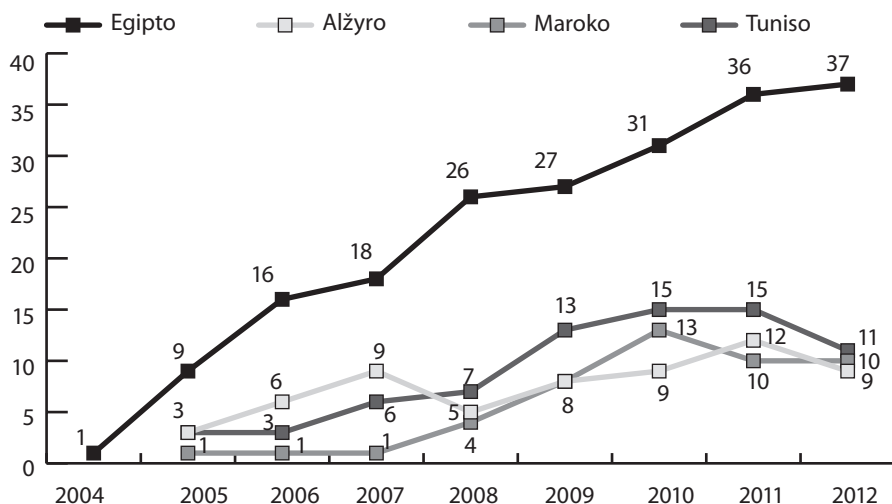
priimti 47 proc. asmenų, turintiems leidimus dirbti Lietuvoje (2011 m. – 46 proc.) ir 49 proc. užsieniečių, ketinantiems užsiimti teisėta veikla (2011 m. – 52 proc.)³⁶. Šie rodikliai rodo, kad atvykę šeimos susijungimo pagrindu dažniausiai yra linkę pasilikti šalyje ir toks atvykimas dažniausiai yra ilgalaikis.

Daugiausia laikinų leidimų gyventi šeimos susijungimo pagrindu yra išduodama Rusijos, Baltarusijos ir Ukrainos piliečiams. 2012 m. iš Rusijos atvykusiems asmenims buvo išduoti 1858 (2011 m. – 1808), iš Baltarusijos – 1269 (2011 m. – 1226), o iš Ukrainos – 691 (2011 m. – 657) laikini leidimai gyventi šalyje (žr. 8 pav.)³⁷. Tačiau reikėtų pažymėti, kad Baltarusijos ir Ukrainos piliečiams išduoti laikini leidimai gyventi šalyje šeimos susijungimo pagrindu tesudarė apie 30 proc. visų imigrantams, atvykusiems iš šių šalių, išduotų laikinų leidimų gyventi (2011 m. – 39 proc.)³⁷. Iš Rusijos atvykusiems asmenims šeimos susijungimo pagrindu

išduoti leidimai 2012 m. sudarė 58 proc. visų šios šalies piliečiams išduotų laikinų leidimų (2011 m. – 67 proc.)³⁸.

Reikėtų atkreipti dėmesį, kad nors Vakarų Afrikos šalių piliečiams išduodamų laikinų leidimų gyventi šeimos susijungimo pagrindu skaičius nepriylgsta Baltarusijos, Rusijos ir Ukrainos piliečiams išduodamų leidimų skaičiui, tačiau didžioji dauguma Alžyro, Egipto, Maroko ir Tuniso piliečių atvyksta į Lietuvą šeimos susijungimo pagrindu. Pavyzdžiui, šeimos susijungimo pagrindu 2012 m. iš Alžyro atvykusiems asmenims buvo išduota 90 proc. nuo bendro šios šalies piliečiams išduotų laikinų leidimų gyventi skaičiaus (2011 m. – 100 proc.), Maroko piliečiai, atvykę šeimos susijungimo tikslu, taip pat sudarė 90 proc. (2011 m. – 100 proc.), kiek mažiau, t. y. 85 proc., šeimos susijungimo pagrindu atvyko migrantų iš Tuniso (2011 m. – 88 proc.) ir Egipto – 77 proc. (2011 m. – 76 proc.) (žr. 9 pav.)³⁹.

9 pav. Išduotų ir (arba) pakeistų leidimų laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje šeimos susijungimo pagrindu skaičius Alžyro, Egipto, Maroko ir Tuniso piliečiams 2004–2012 m.

Šaltinis – Migracijos departamentas.

Žvelgiant į kitus pasaulio regionus, iš Azijos valstybių būtų galima išskirti Vietnamą, šios šalies piliečiams šeimos susijungimo

pagrindu išduoti leidimai sudarė 67 proc. nuo bendro išduotų leidimų skaičiaus (2011 m. – 65 proc.), taip pat Turkiją – 2012 m.

šėimos susijungimo pagrindu leidimai sudarė 49 proc. visų šios šalies piliečiams išduotų leidimų (2011 m. – 46 proc.). Reikėtų paminėti iš Šiaurės Amerikos regiono atvykusius migrantus. Meksikos piliečiams 2012 m. išduota 62 proc. (2011 m. – 79 proc.) laikinų leidimų gyventi šėimos susijungimo pagrindu nuo bendro šių šalių piliečiams išduotų laikinų leidimų gyventi šalyje. Leidimai Kanados piliečiams šėimos susijungimo pagrindu sudarė 50 proc. visų išduotų leidimų skaičiaus (2011 m. – 58 proc.), o JAV piliečiams – 44 proc. (2011 m. – 47 proc.)⁴⁰.

Šėimos susijungimo pagrindu į Lietuvą moterys atvyksta dažniau nei vyrai. Tiek 2011 m., tiek 2012 m. Rusijos ir Baltarusijos pilietės sudarė apie 65 proc. visų migrantų iš šių šalių. Tuo tarpu iš Ukrainos atvykusių moterų dalis sudarė apie 59 procentai. Taip pat daugiau moterų nei vyrų atvyksta iš Vietnamo (2012 m. – 69 proc. nuo bendro migrantų iš šios šalies skaičiaus (2011 m. – 60 proc.)⁴¹.

Kalbant apie anksčiau minėtus kitus pasaulio regionus, šėimos susijungimo tikslu dažniau atvyksta vyrai. Vakarų Afrikos šalių – Alžyro, Egipto, Maroko ir Tuniso piliečiai vyrai, gavę laikinus leidimus gyventi šėimos susijungimo pagrindu, 2011 ir 2012 m. laikotarpiu vidutiniškai sudarė 86 proc. nuo bendro iš šių šalių atvykusių migrantų skaičiaus. Daugiau vyrų dėl šėimos susijungimo atvyksta ir iš Turkijos (2012 m. – 90 proc. nuo bendro iš šių šalių atvykusių migrantų skaičiaus, 2011 m. – 91 proc.), Meksikos (2012 m. – 88 proc., 2011 m. – 82 proc.), JAV (2012 m. – 74 proc., 2011 m. – 70 proc.) bei Kanados (2012 m. – 69 proc., 2011 m. – 78 proc.)⁴².

Kaip minėta anksčiau, 2012 m. į Lietuvą daugiausia atvyko 30–34 metų amžiaus vyrų ir 25–29 metų amžiaus moterų. Migracijos departamento duomenimis šėimos susijungimo pagrindu atvykstančių moterų ir vyrų amžius šiek tiek skiriasi⁴³. Tiek 2011 m., tiek 2012 m. daugiausia laikinų leidimų gyventi šėimos susijungimo pagrindu buvo išduota

30–34 metų vyrams (2011 m. – 327 leidimai, 2012 m. – 305 leidimai). Tačiau 2011 m. pagal išduotų leidimų skaičių antrą buvusią 25–29 metų amžiaus vyrų grupę (275 leidimai) 2012 m. pakeitė vyresnių, 35–39 metų amžiaus, vyrų grupė (260 leidimų)⁴⁴.

2012 m. daugiausia laikinų leidimų gyventi šėimos susijungimo pagrindu išduota 30–34 metų moterims (427 leidimai), antra pagal išduotų leidimų šiuo pagrindu skaičių buvo 25–29 metų amžiaus moterų grupė. Ši grupė vyravo 2011 m., kai laikinų leidimų gyventi buvo išduota 453 moterims, tuo tarpu antra liko 30–34 metų amžiaus moterų grupė.

Įdomu pastebėti, kad tiek 2011 m., tiek 2012 m. pakankamai didelę dalį išduotų laikinų leidimų gyventi šėimos susijungimo pagrindu gavo 80 metų ir vyresnio amžiaus moterys (9 proc. nuo bendro 2011 ir 2012 m. moterims išduotų laikinų leidimų šėimos susijungimo pagrindu skaičiaus).

Apibendrinant šį poskyrį reikėtų pasakyti, kad šėimos susijungimo aplinkybė išlieka dažniausia trečiųjų šalių piliečių atvykimo į šalį priežastimi. Iš visų Lietuvos Respublikos įstatyme „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ reglamentuojamų šėimos susijungimo atvejų daugiausia migrantų atvyksta pas savo sutuoktinius ar partnerius. Laikini leidimai gyventi šalyje šėimos susijungimo pagrindu dažniausia išduodami Rusijos, Baltarusijos ir Ukrainos piliečiams. Vis tik nuo bendro šių šalių piliečiams (išskyrus Rusijos) išduodamų leidimų gyventi skaičiaus šėimos susijungimo aplinkybė nėra pagrindinė atvykimo priežastis. Tuo tarpu beveik visi migrantai iš tokių Vakarų Afrikos valstybių kaip Alžyras, Marokas, Tunisas ar Egiptas atvyksta į šalį šėimos susijungimo pagrindu. Nors šeimyninėmis aplinkybėmis daugiausia migruoja moterys, tačiau iš minėtų Afrikos valstybių didžioji dalis atvykusiųjų yra vyrai. Galima daryti prielaidą, kad ne visų šių šalių piliečių tikslas yra atvykti pas savo šėimos narius. Daliai jų tai galimybė patekti į Europos Sąjungos valstybę ir pradėti kurtis gerovę

ekonomiškai ir socialiai stabilesnėje aplinkoje. Taip pat galima manyti, kad skiriasi ir galimi šių imigrantų šeimos susijungimo atvejai. Rusijos, Ukrainos ir Baltarusijos piliečiai dažniau atvyksta pas artimuosius, kurie anksčiau įsikūrę ir yra legaliai gyvenantys migrantai (tai patvirtintų ir didelis šių šalių piliečiams išduodamų ilgalaikio gyventojų leidimų skaičius), tuo tarpu imigrantai iš Vakarų Afrikos valstybių atvyksta kurti šeimų su Lietuvos Respublikos piliečiais.

Išvados

Statistinių duomenų analizė rodo, kad migracijos procesų kaita 2004–2013 m. laikotarpiu yra daug kompleksiškesnis ir išsamesnių tyrimų reikalaujantis reiškinys, nei atrodo iš pirmo žvilgsnio. Bendri Lietuvos Respublikos ir užsienio piliečių migracijos rodikliai rodo mažėjančią emigraciją ir didėjančius imigracijos skaičius. Tačiau, žvelgiant detaliau, yra matoma, kad užsienio šalių piliečių emigracija iš šalies didėja. Tuo tarpu Lietuvos Respublikos piliečiai sudaro didžiąją dalį į šalį atvykstančių imigrantų, tačiau, kiek iš tiesų jų pasilieka šalyje, neaišku. Pastaruoju metu pastebima tendencija, kad savo gerovę Didžiojoje Britanijoje ar Airijoje kūrę Lietuvos emigrantai reemigruoja į didesnes socialines garantijas ir didesnes įdarbinimo galimybes galinčias pasiūlyti Skandinavijos valstybes.

Nors Lietuva pirmiausia išlieka migracijos kilmės šalimi, tačiau, lyginant su 2010 m. laikotarpiu, 2013 m. atvykstančių į šalį skaičius padidėjo daugiau nei 4 kartus ir šiuo metu tūkstančiui gyventojų tenkantis migrantų skaičius išaugo nuo 1,7 iki 6,6. Statistiniai duomenys taip pat rodo ir kasmet augančius imigrantų iš trečiųjų šalių mastus. Šie sudaro didžiąją dalį į šalį atvykstančių užsieniečių. Dauguma imigrantų yra 20–29 metų jaunimas, atvykstantis šeimos susijungimo tikslu, taip pat ketinantys dirbti, užsiimti teisėta

veikla bei studijuoti ar kelti kvalifikaciją. Pastaruosius dvejus metus pastebimas spartesnis darbo ir teisėtos veiklos pagrindu išduodamų laikinų leidimų augimas.

Vis tik šeimos susijungimo pagrindu išduodamų leidimų skaičius išlaiko savo pirmaujančias pozicijas pagal populiarumą tiek tarp moterų, tiek tarp vyrų. Laikinių leidimų šeimos susijungimo pagrindu buvo išduota kiek mažiau tik 2008 m., kai ypač išaugo ekonominių migrantų skaičius. Šis, kaip ir pats faktas, kad lyginant su kitomis aplinkybėmis šeimos susijungimo pagrindu daug dažniau pateikiama prašymų pratęsti turimus laikinus leidimus gyventi šalyje, rodo šio reiškinio problematikos aktualumą. Galima teigti, kad šeimos susijungimas nėra trumpalaikė atvykimo į šalį aplinkybė, nes dauguma atvykusių dėl šių priežasčių yra linkę pasilikti šalyje ilgesniam laikui.

Pastaruosius metus pastebima, kad šeimos susijungimo aplinkybę dažniau renkasi vyresni nei 30 metų migrantai: tarp moterų vyrauja 30–34 metų, o tarp vyrų – 35–39 metų amžiaus asmenys. Tarp asmenų, į šalį atvykstančiųjų šeimos susijungimo pagrindu, kaip ir kitais atvejais, daugiausia Europos valstybių, nepriklausančių Europos Sąjungai ir Europos laisvosios prekybos asociacijai, piliečiai. Tačiau šeimos susijungimo aplinkybė yra itin populiarūs ir tarp kai kurių Vakarų Afrikos ir Šiaurės Amerikos valstybių, taip pat tokių Azijos valstybių, kaip Turkija ir Vietnamas, piliečių. Statistiniai duomenys rodo, kad nepaisant, jog bendrai šeimyninėmis aplinkybėmis daugiausia migruoja moterys, tarp šių valstybių piliečių dominuoja vyrai. Manoma, kad skiriasi ir šalių piliečių šeimos susijungimo atvejai.

Šeimos susijungimo aplinkybė yra kompleksiškas ir daug klausimų keliantis reiškinys. Be to, išlieka stabilus šiuo pagrindu į Lietuvą atvykstančiųjų asmenų skaičiaus didėjimas, pagrindžiantis išsamesnių tyrimų šia problematika reikiamybę.

Nuorodos

- ¹ Apskaičiuota pagal Migracijos departamento prie VRM 2005 m., 2006 m., 2007 m., 2008 m., 2009 m., 2010 m., 2011 m. ir 2012 m. migracijos metraščius, Vilnius, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2012 ir 2013.
- ² Eurostat. *Eurostat regional yearbook 2013: population*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, ISSN 1830-9674, p. 32–50.
- ³ Statistikos departamentas. Neto migracija 1000 gyventojų, atnaujinta 2014 m. sausio 9 d. Daugiau informacijos: <http://osp.stat.gov.lt/temines-lenteles1>.
- ⁴ Lietuvos statistikos departamentas. Lietuvos ekonomikos raida. Gyventojai ir socialinė statistika. Vilnius, 2014. Prieiga internete: www.osp.stat.gov.lt/documents/10180/601214/1_LER_Socialine_stat_2013_12.pdf.
- ⁵ Migracijos departamentas prie VRM. 2012 m. migracijos metraščių, Vilnius, 2013.
- ⁶ Migracijos departamentas prie VRM. 2011 m. ir 2012 m. migracijos metraščiai, Vilnius, 2012 ir 2013.
- ⁷ Lietuvos statistikos departamentas. Lietuvos ekonomikos raida. Gyventojai ir socialinė statistika. Vilnius, 2014. Prieiga internete: www.osp.stat.gov.lt/documents/10180/601214/1_LER_Socialine_stat_2013_12.pdf.
- ⁸ Apskaičiuota anksčiau Statistikos departamento 2004 m. demografijos metraštyje ir remiantis Tarptautinė migracija 2006, 2007, 2008 ir 2009 leidiniuose skelbtų statistinių duomenų analize.
- ⁹ Migracijos departamentas prie VRM. 2011 m. ir 2012 m. migracijos metraščiai, Vilnius, 2012 ir 2013.
- ¹⁰ Migracijos departamentas prie VRM. 2011 m. ir 2012 m. migracijos metraščiai, Vilnius, 2012 ir 2013.
- ¹¹ Statistikos departamentas. Emigrantų skaičius, atnaujinta 2014 m. vasario 10 d. Daugiau informacijos: <http://osp.stat.gov.lt/temines-lenteles1>.
- ¹² *Ten pat.*
- ¹³ Statistikos departamentas. Imigrantų skaičius, atnaujinta 2014 m. vasario 10 d. Daugiau informacijos: <http://osp.stat.gov.lt/temines-lenteles1>.
- ¹⁴ *Ten pat.*
- ¹⁵ Apskaičiuota pagal Migracijos departamento prie VRM 2011 m. ir 2012 m. migracijos metraščius, Vilnius, 2012 ir 2013.
- ¹⁶ Statistikos departamentas. Imigrantų skaičius, atnaujinta 2014 m. vasario 10 d. Daugiau informacijos: <http://osp.stat.gov.lt/temines-lenteles1>.
- ¹⁷ *Ten pat.*
- ¹⁸ Apskaičiuota pagal Migracijos departamento prie VRM 2010 m., 2011 m. ir 2012 m. migracijos metraščius, Vilnius, 2011, 2012 ir 2013.
- ¹⁹ *Ten pat.*
- ²⁰ Žibas K. Baltarusiai, rusai ir ukrainiečiai Lietuvoje: nuo imigrantų iki ateities piliečių // *Etniškumo studijos 2012 / Ethnicity studies 2012/1–2*. Vilnius: Lietuvos socialinių tyrimų centras / In Flexum, p. 146.
- ²¹ Apskaičiuota pagal Migracijos departamento prie VRM 2011 m. ir 2012 m. migracijos metraščius, Vilnius, 2012 ir 2013.
- ²² Apskaičiuota pagal Migracijos departamento prie VRM 2011 m. ir 2012 m. migracijos metraščius, Vilnius, 2012 ir 2013.
- ²³ *Ten pat.*
- ²⁴ Plačiau žr.: Lietuvos Respublikos įstatymas „Dėl užsieniečių teisinės padėties“, 2004 m. balandžio 29 d., nr. IX-2206, aktuali redakcija nuo 2013 m. spalio 10 d., 40 str., 1 d.
- ²⁵ Apskaičiuota pagal Migracijos departamento prie VRM 2011 m. ir 2012 m. migracijos metraščius, Vilnius, 2012 ir 2013.
- ²⁶ Migracijos departamento prie VRM duomenys pateikti Lietuvos socialinių tyrimų centro, Etninių tyrimų instituto prašymu 2013 m. rugpjūčio 27 d.
- ²⁷ Apskaičiuota pagal Migracijos departamento prie VRM duomenis, pateiktus Lietuvos socialinių tyrimų centro, Etninių tyrimų instituto prašymu 2013 m. rugpjūčio 27 d.
- ²⁸ Europos Taryba. Direktyva dėl teisės į šeimos susijungimą 2003/86/EB.
- ²⁹ Huddleston J. Th., Tjaden J. D. *Immigrant citizens survey. How immigrants experience integration in 15 European cities*. Brussels: King Baudouin Foundation and the Migration Policy Group, 2012.

- ³⁰ Lietuvos Respublikos įstatymas „Dėl užsieniečių teisinės padėties“, 2004 m. balandžio 29 d., nr. IX-2206, aktuali redakcija nuo 2013 m. spalio 10 d.
- ³¹ Plačiau žr.: Lietuvos Respublikos įstatymas „Dėl užsieniečių teisinės padėties“, 2004 m. balandžio 29 d., nr. IX-2206, aktuali redakcija nuo 2013 m. spalio 10 d.
- ³² Apskaičiuota pagal Migracijos departamento prie VRM 2011 m. ir 2012 m. migracijos metraščius, Vilnius, 2012 ir 2013.
- ³³ Lietuvos Respublikos įstatymas „Dėl užsieniečių teisinės padėties“, 2004 m. balandžio 29 d., nr. IX-2206, aktuali redakcija nuo 2013 m. spalio 10 d., 43 str. 1 d. p. 5.
- ³⁴ Apskaičiuota pagal Migracijos departamento prie VRM 2005 m., 2006 m., 2007 m., 2008 m., 2009 m., 2010 m., 2011 m. ir 2012 m. migracijos metraščius, Vilnius, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2012 ir 2013.
- ³⁵ Migracijos departamento prie VRM 2011 m. ir 2012 m. migracijos metraščiai, Vilnius, 2012 ir 2013.
- ³⁶ Apskaičiuota pagal Migracijos departamento prie VRM 2011 m. ir 2012 m. migracijos metraščius, Vilnius, 2012 ir 2013.
- ³⁷ Apskaičiuota pagal Migracijos departamento prie VRM duomenis, pateiktus Lietuvos socialinių tyrimų centro, Etninių tyrimų instituto prašymu 2013 m. rugpjūčio 27 d.
- ³⁸ *Ten pat.*
- ³⁹ *Ten pat.*
- ⁴⁰ *Ten pat.*
- ⁴¹ *Ten pat.*
- ⁴² *Ten pat.*
- ⁴³ *Ten pat.*
- ⁴⁴ *Ten pat.*

Giedrė BLAŽYTĖ

CHANGES IN MIGRATION PROCESSES IN LITHUANIA FROM 2004 TO 2013

The aim of this article is to make an overview of the changes of migration processes in Lithuania during the period from 2004 to 2013, with particular attention paid to immigration by third country nationals for reasons of family reunification. The article examines annual Migration Yearbooks published in from 2005 to 2013; additional statistical data from 2011 and 2012 provided by the Migration Department under the Lithuanian Ministry of the Interior; and the most current information concerning international migration from and to the country available on the official statistics portal run by Statistics Lithuania. An overview of the changes of migration processes during the chosen period is made by studying the context of Lithuanian citizens' and foreigners'

emigration and tendencies of immigration to Lithuania. Particular attention is paid to the data of immigration of third country nationals and the purposes of their arrival in Lithuania. Mostly third country nationals move to the country for family reasons, thus a more comprehensive analysis of immigration on grounds of family reunification is presented in the article. In general, statistical data from the period under investigation shows that during the past year emigration is decreasing, while the number of persons who immigrate to the country is increasing. However, it seems a credible assumption that behind these statistics there lie more complex phenomena of migration which therefore require more comprehensive studies in the future.